

GESPREKSNOTITIE 'ONDERZOEKERS EN ACADEMICI'
voor rondetafelgesprek vaste Kamercommissie BiZa over Moslimdiscriminatie
donderdag 22 mei 2025

Van: Prof dr mr Maurits Berger, hoogleraar Islam en het Westen aan Universiteit Leiden, lid begeleidingscommissie *Nationaal onderzoek moslimdiscriminatie* (2025) en in 2022-2024 lid van adviesgroep van de Europees Coordinator for combatting anti-Muslim hatred.

Stand van zaken onderzoek

- Al bijna een kwart eeuw (vanaf 2001) zijn er Nederlandse rapportages en onderzoeken waaruit blijkt dat sprake is van discriminatie van moslims. Ook Europese onderzoeken maken hier melding van.
- Nieuw onderzoek naar moslimdiscriminatie is daarom vooral kwalitatief van opzet: er hoeft niet meer bewezen te worden *dat* het gebeurt (en hoe vaak), maar onderzoekers willen weten *hoe* het gebeurt.

Wat en hoe moslimdiscriminatie

- Moslimdiscriminatie onderscheidt zich van andere vormen van discriminatie doordat de onderliggende afkeer van of angst voor moslims te maken heeft met veiligheid: islam - en dus moslims - worden gezien als een bedreiging voor de Nederlandse samenleving. Zowel de politiek als het overheidsbeleid hebben hier aanzienlijk aan bijgedragen.
- De angst en afkeer van islam uit zich op manieren die teruggaan tot de middeleeuwen en daarom diep verankerd liggen in de Nederlandse en Europese psyche: angst voor een oprukkende islam, obsessie met de profeet, fixatie op de positie van de moslimvrouw.
- Moslimdiscriminatie manifesteert zich op allerlei domeinen - arbeidsmarkt, onderwijs, zorg - en is deels openlijk (op straat, de werkvloer) maar veelal ook anoniem (door banken, Belastingdienst, overheidsinstanties). Het is daarom niet afhankelijk van incidentele gevallen, maar is permanent en overal aanwezig.

Maatschappelijk probleem

- Een recente waarneming van wetenschappers is dat moslimdiscriminatie steeds meer is genormaliseerd in alle geledingen van de Nederlandse samenleving. Dit maakt het een structureel probleem.
- Moslimdiscriminatie is niet alleen een probleem voor moslims zelf: het is ook ontwrichtend voor de maatschappij als geheel. Enerzijds heeft het ertoe geleid dat een deel van de bevolking zich vervreemd voelt van de Nederlandse samenleving en vertrouwen verliest in de overheid. Anderzijds wordt het steeds normaler gevonden om de fundamentele beginselen van (godsdienst)vrijheid en gelijke behandeling niet na hoeven te leven.